

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Постать Лесі Українки в діяльності Педагогічного музею України

Олександр Міхно

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Леся Українка

в експозиції музею

До руской дитини.

Тїшъ ся, дитино, поки ще маленька,
 Ты-жь бо живешъ на весѣхъ,
 Ще твоя думка лїтає легенька,
 Мрїѣ твої ще яснї.

Мрїя полине изъ думкою вкупцѣ
 Геть въ чарівній свѣта,
 Крылѣ не втинай сизокрылої голубцѣ,
 Най вона вольно лїта!

Чи пам'ятаєшъ ту казку-дивницю,
 Якъ то колись принесла
 Тую цїлющу — живуцу водицю
 Дрїбна пташина мала?

Їй не страшнї були дикї простори,
 Бескиды й хвилѣ морскї,
 Перелїтала найвишнїхъ горъ, —
 Мала крыльцята прудкї.

Такъ твоя мрїя швиденько полине,
 Тільки їй волю даси,
 И принесе зъ чарівної країни
 Краплю живої роси.

И якъ приступить журба невсипуща
 Та до серденька твого,
 Тая росиця живуца — цїлюща
 Буде жити вго.

Най же та мрїя изъ думкою вкупцѣ
 Лине въ незнанї свѣта!
 Крылѣ не втинай сизокрылої голубцѣ,
 Най вона вольно лїта!

Леся Украинка.

ПЕДАГОГІЧНИЙ
 МУЗЕЙ
 УКРАЇНИ

Фонди: Публікації Лесі Українки

Журнал «Бібліотека для молодіжи» (1885, Чернівці)
Окремі твори Лесі Українки вперше опубліковані в цьому виданні:

«Лелія» - 1891 р., № 2, с. 18-23; № 3, с. 34-40. «Тішся, дитино, поки ще маленька» - 1891, № 3, с. 33 (у «Бібліотеці» вірш був опублікований під назвою «До руской дитини»).

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ І ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (до 140-річчя від дня народження поетеси)

Олександр МІХНО,
канд. пед. наук, провідний науковий співробітник
Педагогічного музею НАПН України

УДК 37.016:821.161.2

Анотація. У статті висвітлено педагогічні погляди Лесі Українки, що сформувалися у процесі освітньої діяльності поетеси в репетиторському, просвітницькому та методичному напрямках.

Ключові слова: Леся Українка, педагогічні погляди, освітня діяльність.

Однією з особливостей сучасного етапу розвитку педагогічної науки, зокрема методики вивчення літератури, є підвищення ролі історико-педагогічних досліджень. Справжнє відродження української нації, розвиток українського шкільництва неможливі без повноцінної духовної присутності тих, хто зробив істотний внесок у вітчизняну й вселюдську культуру, в національну педагогіку. Яскравою сторінкою в історії української педагогіки є освітня діяльність та педагогічні погляди легендарної поетеси Лесі Українки. Уся її творча спадщина переконливо засвідчує причетність письменниці до розвитку вітчизняної педагогічної думки, хоча найменш дослідженими в житті й творчості Лесі Українки є саме її погляди на освіту і виховання.

Педагогічні погляди видатної поетеси формувалися у процесі її освітньої діяльності, яку умовно можна поділити на три напрями: репетиторська, просвітницька та методична. Розглянемо їх докладніше.

Як відомо, початкову освіту Леся Українка здобула в домашніх умовах, і ця освіта, виразно гуманітарного спрямування, безперечно, впливала на подальше навчання самотужки, щоправда під умілим керівництвом матері Олени Пчілки та дядька Михайла Драгоманова. Надзвичайна ерудиція, природні педагогічні здібності та уважний аналіз роботи тогочасних шкіл і методики домашнього навчання й виховання дали змогу поетесі тривалий час ефективно працювати на ниві освіти. До роботи в кожному напрямі освітньої діяльності Леся Українка підходила дуже відповідально. Зазвичай цьому передувало уважне вивчення практики роботи школи, консультації з народними вчителями. Стан тодішньої початкової школи докладно описано Лесею Українкою в нарисі «Школа» (1895), де письменниця критикує збіднений зміст початкової освіти, коли вважалося достатнім, якщо діти навчилися читати й писати. Погляди поетеси на зміст навчання і виховання, основні методичні вимоги до роботи з дітьми, професійні якості вчителя формувалися та уточнювалися протягом її багаторічної творчої дружби з народною вчителькою А. Макаровою та приятельовання з учителькою М. Биковською, грузинськими педагогами Ш. Читадзе та С. Хундадзе [1].

© Олександр МІХНО, 2011

Педагогічну практику Леся Українка розпочинає з виховання і навчання молодших рідних та двоюрідних сестер і братів. Так, сестра Ісидора згадує: «Леся завжди знаходила час приділити увагу і нам, своїм молодшим сестрам і братові. У мене, наприклад, першою учителькою музики, а також і французької мови була Леся. Ту науку під Лесиним керівництвом я й досі згадую з вдячністю, так вона вміло провадила її, така лагідна, бадьора, часто навіть весела, так терпеливо ставилася, коли я чогось одразу не могла виконати, хоч вимагала великої пильності, поки не досягнула гарних наслідків» [5, с. 8]. Сестру Оксану Леся вчить грати на фортепіано, рано розгадавши її музичне обдарування. Суттєву увагу приділяє сестрі Ользі у підготовці до гімназії: «Я просила б дядька, щоб він порадив які учебники з географії для Олеси, а то щось я не знаю жадного доброго. «Lectures historiques» («Історичні читання» (франц.) — О.М.) ми отримали, я дуже дякую дядькові за сю книгу, вона прийшлась нам тепер якраз до ладу» [12, с. 146]. Займалася Леся і освітою своїх кузенів Антона і Павла Шимановських (сини Олександри Антонівни Косач-Шимановської): «У нас тепер живе тітка Саша з двома хлопцями, і хлопці ті учаться потроху зо мною, готуючись до «земледельческого училища» [12, с. 143]. Так у родинних стосунках, у домашній практиці виявляються педагогічні нахили і здібності поетеси.

Пізніше, під час перебування в Єгипті (1909-1910 рр.) Леся Українка протягом п'яти місяців навчала українських підлітків-гімназистів Дмитра та Миколу Охріменків, які проживали з нею на віллі «Континенталь». Заняття з ними поділялися на дві частини: одна повністю відповідала гімназійній програмі, другу складали бесіди, оповідання про минуле, у ході яких наставниця переконливо й зрозуміло розкривала своїм учням ідеї художніх творів, різницю між сентименталізмом і реалізмом. У спогадах М. Охріменка є рідкісне свідчення про Лесю Українку та її виховання, яке надзвичайно точно характеризує стиль відносин між учнем та вчителем. Якось Лариса Петрівна побиачила свого учня в глухому кутку саду: зі сльозами на очах він читав якийсь трагічний епізод у книзі Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома». Поява вчительки була несподіваною, й хлопчик, збентежений, закрив обличчя. Лариса Петрівна промовила: «Не соромся, Коля, хоч мені цілком зрозуміла твоя ніяковість і стурбованість, адже мужчине плач не до лиця. І недобре, коли це бачать жінки, особливо молоді дівчата. Але я не така вже молода, — це перше, а друге — я твоя вихователька і друг твоєї матері. Та є ще й третє: я сама в дитинстві плакала над тяжкою долею Тома і його друзів, і мені приємно, коли люди співчують цим

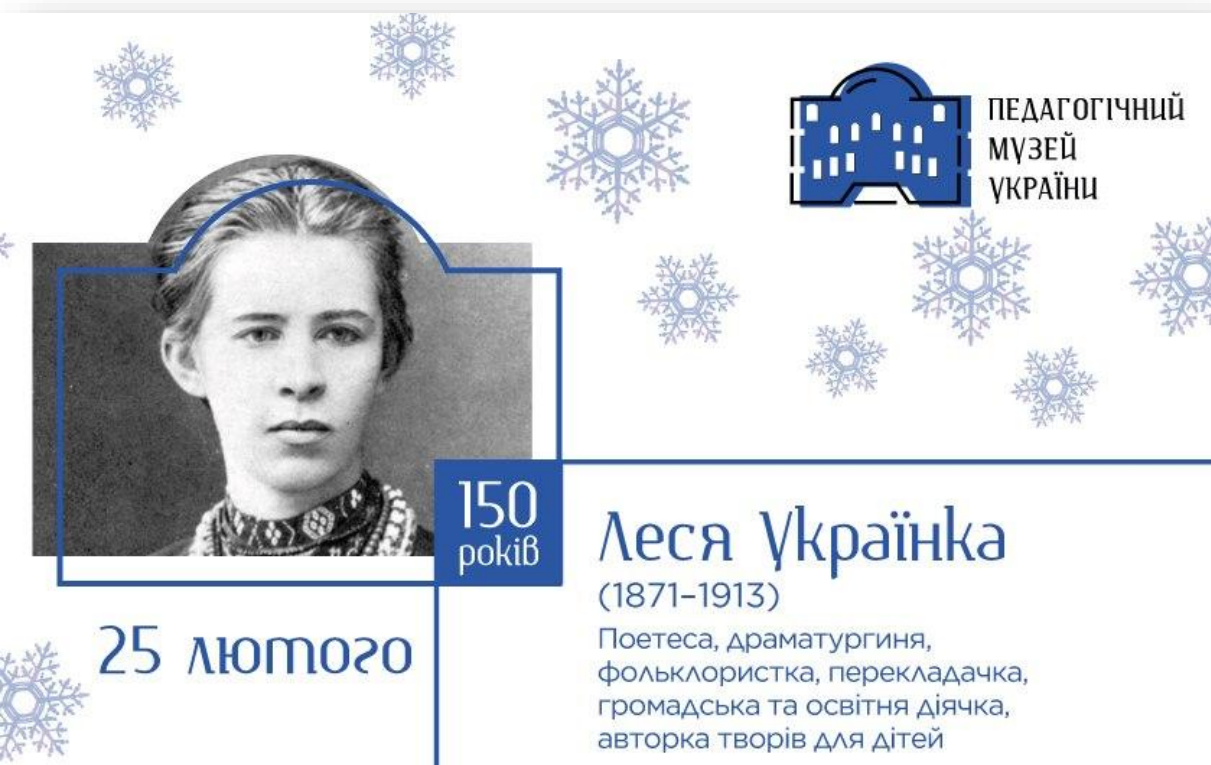

Науково-дослідна робота

Наукова стаття

Міхно О. (2011). Освітня діяльність і педагогічні погляди Лесі Українки *Українська мова і література в школі*, (1), 54-57.

<https://lib.iitta.gov.ua/715489/>

#ПедагогічнийКалендар2021

Інформаційний онлайн-проект

Ювілей педагога:

Оригінальний графічний макет

Короткий текст

Хештег

Фейсбук, Інстаграм, сайт музею

ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

Національної академії педагогічних наук України

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Головна Виставки Новини Фонди Публікації Музейна педагогіка Музеї педагогів Про музей Контакти

English

Леся Українка: До української дитини (до 150-річчя від дня народження поетеси)

POSTED ON 18.02.2021 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

Формування Лесі Українки як педагога

POPULAR

RECENT

Конкурс дитячої художньої
творчості «ПАМ'ЯТЬ
МАЙБУТНЬОГО»

Posted on 14 апреля, 2019

Posted by Валентина Єфімова

Перша світова війна
Харківщина

Posted on 19 января, 2018

Posted by Валентина Єфім

Лариса Гайда «Формування нової
правової бази діяльності музеїв
навчальних закладах України»

Posted on 24 февраля, 2012

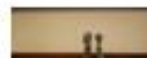
Posted by admin

У Ківерцівському музеї
провели урок на тему «Ми –
нація єдина»

Posted on 11 сентября, 2015

Posted by admin

Еко-проект Марии
Митрофановой «Белый лес и

Віртуальна виставка
на сайті музею

[http://pmu.in.ua/virtual-
exhibitions/lesia_ukrainka/](http://pmu.in.ua/virtual-exhibitions/lesia_ukrainka/)

Translate »

“

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Якщо вчитель. . . добрий,
освічений, то й учні
знають те, що потрібно
знати. . .

Леся Українка

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

#Цитата_від_музи_ педагогіки

Інформаційний онлайн-проект

Оригінальний графічний макет
Педагогічний вислів,
Фото автора вислову
Хештег
Фейсбук, Інстаграм

Бібліофонд Педагогічного музею

Каталоги української дитячої книги

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Команда

директор
зберігач фондів
8 наукових співробітників
2 художники

Дякую за увагу!

Олександр Міхно

amihno@ukr.net